

Закон
за семейни помощи за деца
Обн., ДВ, бр. 32 от 29 март 2002 г.,
в сила от 1 април 2002 г.,
изм. ДВ бр. 120/2002 г.,
в сила от 1 януари 2003 г.

Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда условията за придобиване правото на семейни помощи за деца и реда за тяхното предоставяне.

Чл. 2. Семейните помощи за деца по този закон са:

1. еднократна помощ при раждане на дете;
2. месечни помощи за дете до навършване на 18 години;
3. месечни помощи за отглеждане на дете до навършване на една година.

Чл. 3. Право на семейни помощи за деца имат:

1. семействата на българските граждани-за децата, които отглеждат в страната;
2. семействата, в които единият от родителите е български гражданин-за децата с българско гражданство, които отглеждат в страната;
3. семействата на роднини, близки или приемни семейства-за децата, настанени по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето;
4. семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република България е страна.

Чл. 4. Право на семейни помощи по чл. 2, т. 2 и 3 имат семействата със средномесечен доход на член от семейството за предходните 6 месеца, по-нисък или равен на дохода, определен за целта в закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, освен в случаите по чл. 7, ал. 2.

Чл. 5. Семейните помощи за деца по този закон се финансират със средства от републиканския бюджет.

Глава втора
СЕМЕЙНИ ПОМОЩИ ПРИ РАЖДАНЕ И ЗА ОТГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЦА

Чл. 6. (1) Майката има право на еднократна помощ при раждане на живо дете, независимо от доходите на семейството, когато детето не е оставено за отглеждане в специализирана институция за деца.

(2) Помощта по ал. 1 е в размер, както следва:

1. за първо, за второ и за трето дете-по 200 лв.;
2. за четвърто и за всяко следващо дете-по 100 лв.

(3) При раждане на близнаци, един от които е трето дете на майката, помощта се изплаща за всяко дете-близнак в размера за трето дете.

(4) При определяне поредността на децата се вземат предвид само родените от майката деца, които са живи в момента на раждането.

(5) Помощта по ал. 1 се изплаща на майката, а при невъзможност да я получи-на друг законен представител на детето.

(6) Ако до навършване на 2-годишна възраст на детето се установят трайни увреждания над 50 на сто, на майката се изплаща допълнителна еднократна помощ в размер 100 лв.

Чл. 7. (1) Месечните помощи за дете до навършване на 18 години се изплащат на семействата, чийто доход на член от семейството е по-нисък или равен на дохода по чл. 4, при условие, че детето:

1. не е настанено за отглеждане на пълна държавна издръжка в специализирана институция за деца;
2. от 7 години до навършване на 18 години редовно посещава училище, освен ако това е невъзможно поради здравословното му състояние;
3. живее постоянно в страната.

(2) При условията на ал. 1, т. 1-3 месечната помощ за деца, настанени за отглеждане в семейство на роднини, близки или в приемно семейство по реда от чл. 26 от Закона за закрила на детето, се изплаща независимо от дохода на семейството.

(3) Размерът на помощите по ал. 1 се определя ежегодно в закона за държавния бюджет на Република България за съответната година.

(4) При условията на ал.1, т. 1 и 3 месечната помощ за дете с трайно увреждане, установено от компетентните здравни органи, се изплаща независимо от дохода на семейството в двоен размер на помощта, определена по реда на ал. 3.

Чл. 8. (1) Месечни помощи за отглеждане на дете до една година в размер 100 лв. се изплащат на майката (осиновителката), чийто доход на член от семейството е по-нисък или равен на дохода по чл. 4, при условие, че:

1. майката (осиновителката) не е осигурена и не получава обезщетение за бременност, раждане и отглеждане на дете по реда на [Кодекса за задължително обществено осигуряване](#);
2. детето не е настанено за отглеждане в специализирана институция за деца на пълна държавна издръжка;
3. детето живее постоянно в страната.

(2) При условията на ал.1 месечна помощ за отглеждане на дете се изплаща и на самотния баща-осиновител.

(3) При условията на ал.1, т. 1-3 месечни помощи за отглеждане на дете с трайни увреждания в размер 100 лв. се изплащат до навършване на 2-годишна възраст на детето, независимо от дохода на семейството.

Чл. 9. (1) Помощите по чл. 7 и 8 се изплащат през месеца, следващ месеца, за който се дължат на майката (осиновителя/осиновителката).

(2) С изричното писмено съгласие на майката помощи могат да се получават от бащата.

(3) При невъзможност на майката (осиновителя/осиновителката) да получава помощите, те се изплащат на законния представител или попечител на детето.

(4) Месечните помощи за деца с разведени родители се изплащат на родителя, на когото е предоставено упражняването на родителските права.

(5) Месечните помощи по чл. 7 за деца, настанени за отглеждане в семейство на роднини, близки или в приемно

семејство по реда на чл. 26 от [Закона за закрила на детето](#), се изплаќаат на лицата, при които е настанено детето.

Чл. 10. (1) (Изм. ДВ бр. 120/2002 г.) Семејните помощи за деца се отпускат от дирекција "Социално подпомагане" въз основа на молба-декларация по образец за всяка отделна помош, утвърден от министъра на труда и социалната политика. Образците се обнародват в "Държавен вестник".

(2) След изтичане на 6 месеца от отпускането на месечните помощи по чл. 7 и 8 се подава нова молба-декларация.

(3) (Изм. ДВ бр. 120/2002 г.) Семејните помощи за деца се отпускат с заповед на директора на дирекцията "Социално подпомагане".

(4) Отказът за отпускане на парична помош за деца се мотивира.

(5) (Изм. ДВ бр. 120/2002 г.) Заповедта за отпускане или отказ на парична помош за деца се съобщава писмено на лицето, подало молбата, в 7-дневен срок от постановяването му.

(6) (Изм. ДВ бр. 120/2002 г.) Заповедта по ал. 5 може да бъде обжалвано по реда на [Закона за административното производство](#).

(7) Редът за отпускане и изплаќане на семејните помощи се урежда с правилника за прилагане на този закон.

Чл. 11. (Изм. ДВ бр. 120/2002 г.) Органите на данъчната администрация, Агенцията за държавен вътрешен финансов контрол и другите държавни органи са длъжни да представят при поискване информация на дирекциите "Социално подпомагане" за доходите на лицата в 14-дневен срок.

Чл. 12. Вземанията по този закон се погасяват в срок, както следва:

1. три години-за еднократните помощи при раждане на дете, считано от края на месеца, през който е родено детето;
2. три месеца-за месечните помощи за деца до 18-годишна възраст, считано от края на месеца, за който се отнасят;
3. три месеца-за месечните помощи за отглеждане на дете до 1 година, считано от края на месеца, за който се отнасят.

Чл. 13. Върху вземанията за семейни помощи по този закон не се дължат данъци и такси и не могат да бъдат правени удържки, освен за:

1. надвзети средства за семейни помощи в резултат на счетоводно-техническа грешка;
2. недобросъвестно получени суми.

Чл. 14. Недължимо изплатените семейни помощи по този закон, когато са получени недобросъвестно, подлежат на връщане със законната лихва. Те се събират по реда за събиране на държавните вземания.

Глава трета КОНТРОЛ И АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ

Чл. 15. (Изм. ДВ бр. 120/2002 г.) Контролът по прилагането на този закон се осъществява от инспектората към изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

Чл. 16. (1) Длъжностните лица, нарушили разпоредбите на този закон, се наказват с глоба от 500 до 1000 лв., а при повторно нарушение-от 1000 до 2000 лв., ако не подлежат на по-тежко наказание.

(2) Нарушението е повторно, когато е извършено до една година от влизането в сила на акта, с който нарушителят е наказан за нарушение от същия вид.

(3) (Изм. ДВ бр. 120/2002 г.) Актовете за установяване на нарушенията по ал. 1 и 2 се съставят от длъжностни лица от инспектората към изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

(4) Наказателните постановления се издават от министъра на труда и социалната политика или от упълномощено от него длъжностно лице.

(5) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Семејството" включва съпрузите и ненавършилите пълнолетие деца (родени, припознати, осиновени, доведени, заварени, с изключение на сключилите брак).

2. "Доход" са всички брутни доходи на семејството, които са облагаеми по [Закона за облагане доходите на физическите лица](#), както и получаваните пенсии, обезщетения, помощи и стипендии, с изключение на месечните добавки за деца с трайни увреждания, изплаќани по реда на чл. 40 от [Закона за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите](#), добавката за чужда помош на инвалидите по чл. 103 от Кодекса за задължително обществено осигуряване, стипендиите на учащите се до 18-годишна възраст, както и помощите, получени по този закон.

3. "Осигурени" са лицата, които се осигуряват по реда на дял първи от [Кодекса за задължително обществено осигуряване](#).

4. "Специализирани институции за отглеждане на деца на пълна държавна издръжка" са заведенијата, в които на децата се осигуряват жилище, храна и облекло за сметка на държавния и общинските бюджети, без да се заплаќа такса.

5. "Самотен баща-осиновител" е лице, което при осиновяване на детето не се намира в граждански брак.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛУЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. (1) До 1 јануари 2004 г. еднократните помощи при раждане на дете се изплаќаат от:

1. териториалните поделенија на Националниот осигурителен институт-чрез осигурителя на осигурениот родител; когато и двамата родители са осигурени, помошта се изплаќа на майката;

2. териториалните поделенија на Националниот осигурителен институт-за пенсионерите и самоосигуряващите се лица; когато и двамата родители са пенсионери или самоосигуряващи се, помошта се изплаќа на майката;

3. (Изм. ДВ бр. 120/2002 г.) дирекција "Социално подпомагане-когато и двамата родители не са осигурени.

(2) До 1 јануари 2004 г. месечните помощи за дете до навършване на 18 години се изплаќаат от:

1. териториалните поделенија на Националниот осигурителен институт-чрез осигурителя на осигурениот родител; когато и двамата родители са осигурени, помошта се изплаќа на майката;

2. териториалните поделенија на Националниот осигурителен институт-за пенсионерите и самоосигуряващите се лица; когато и двамата родители са пенсионери или самоосигуряващи се, помошта се изплаќа на майката;

3. учебните заведенија на родителите, учащи се в средните и висшите училища и в колежите-редовна форма на образование; когато и двамата родители са учащи се, помошта се изплаќа на майката;

4. (Изм. ДВ бр. 120/2002 г.) дирекциите "Социално подпомагане-за деца, на които двамата родители не са осигурени,

и за деца, настанени за отглеждане при роднини, близки или в приемни семейства по реда на чл. 26 от [Закона за закрила на детето](#).

(3) В случаите по ал. 1, т. 1 и 2 и ал. 2, т. 1-3 помощите се изплащат след представяне на документите по чл. 10, ал. 1.

§ 3. (1) До 1 януари 2004 г. контролът по прилагането на закона освен от контролните органи по чл. 15 се осъществява и от органите на Министерството на образованието и науката и Националния осигурителен институт, които установяват нарушенията.

(2) Наказателните постановления се издават от ръководителя на съответния контролен орган или от упълномощени от него длъжностни лица съобразно ведомствената принадлежност на съставителите на актовете.

(3) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на [Закона за административните нарушения и наказания](#).

§ 4. Осигурителите ежегодно представят отчет за изплатените суми по чл. 2 на съответните териториални поделения на Националния осигурителен институт.

§ 5. Този закон отменя [Указа за насърчаване на раждаемостта](#) (обн., ДВ, бр. 15 от 1968 г.; изм. и доп., бр. 21 от 1968 г., бр. 63 от 1973 г., бр. 17 от 1974 г., бр. 3 и 21 от 1975 г., бр. 63 от 1976 г., бр. 36 и 93 от 1979 г., бр. 4 от 1981 г., бр. 73 от 1982 г., бр. 51 от 1984 г., бр. 36 и 87 от 1988 г., бр. 30 от 1990 г., бр. 88 от 1993 г. и бр. 1 от 2002 г.).

§ 6. (1) Средномесечният доход по чл. 4 за 2002 г. е 150 лв.

(2) Размерът на месечните помощи за дете до навършване на 18 години по чл. 7, ал. 1 за 2002 г. е 15 лв.

§ 7. Произтичащите от този закон промени в размера на утвърдените със Закона за държавния бюджет на Република България за 2002 г. целеви субсидии за социални помощи на отделните общини се утвърждават от министъра на финансите по предложение на министъра на труда и социалната политика по реда на чл. 34, ал. 1 от [Закона за устройството на държавния бюджет](#).

§ 8. Изпълнението на закона се възлага на Министерския съвет, който приема правилник за прилагането му в срок до три месеца от влизането в сила на закона.

§ 9. Законът влиза в сила от 1 април 2002 г.

Законът е приет от XXXIX Народно събрание на 20 март 2002 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

Председател на Народното събрание:

Огнян Герджиков

17291